

Závěrečná zpráva z Letního biologického soustředění středoškoláků Arachne

Malý Semerink, červenec 2002

Spectabilis pane proděkane, vážená vědecká rado,

rád bych Vám touto cestou poděkoval za podporu, kterou jste poskytli 5. ročníku **Letního biologického soustředění středoškoláků Arachne** (13. - 27. 7. 2002, Malý Semerink u Janova nad Nisou) a seznámili Vás s průběhem této akce. Celkové hodnocení všech pěti ročníků přikládám v příloze.

1. Využití finanční podpory

Z rozpočtu biologické sekce bylo letos uvolněno **50 000 Kč** na materiální zajištění, dopravu materiálu, poštovné, ubytování, stravu a cestovné lektorů a vedoucích. Z této sumy bylo využito celkem **49 680,70 Kč**.

2. Materiální vybavení

Katedra genetiky a mikrobiologie zapůjčila na soustředění 5 mikroskopů zn. Olympus, zpětný projektor a laboratorní vybavení pro mikrobiologické praktikum.

Kat. zoologie, zapůjčila 5 binokulárních lup zn. Arsenal, 8 dalekohledů, 8 pitevních souprav, drobné laboratorní vybavení a část odborné literatury.

Kat. botaniky zapůjčila objektivy k mikroskopům a část odborné literatury.

Všem jmenovaným katedrám děkujeme.

Z *finanční podpory poskytnuté biologickou sekcí* jsme nakoupili především spotřební materiál do laboratoře, žárovky do mikroskopů a binokulárních lup a kancelářské potřeby. Další vybavení, např. vlastní počítač, tiskárnu a většinu odborné literatury zapůjčili jednotliví organizátoři. Díky podpoře jednotlivých kateder jsme pro potřeby soustředění vytvořili poměrně slušně vybavenou laboratoř a knihovnu.

3. Místo konání

Soustředění proběhlo v **rekreační chatě Tříška v Malém Semerinku u Janova nad Nisou**. Účastníci i lektori byli ubytováni ve třech budovách. Pro laboratoř a některé přednášky byla vyčleněna jedna místnost sloužící v průběhu roku jako učebna pro školy v přírodě. Přednášky probíhaly rovněž v jídelně nebo v tělocvičně, ve které se odehrávala i část mimoodborného programu. V případě příznivého počasí se přednášelo i pod širým nebem.

Poloha objektu i okolí dobře vyhovovaly našim potřebám, cena ubytování byla poměrně příznivá. S majitelem chaty jsme vycházeli velmi dobře a ochotně nám vycházel vstříc při organizování našeho odborného i mimoodborného programu.

4. Organizační zajištění

Soustředění jsme na rozdíl od předchozích ročníků pořádali samostatně bez *matematicko-fyzikálního soustředění*, takže celá organizace spočívala výhradně na níže jmenovaných vedoucích.

Příprava začala již v prosinci 2001 a zahrnovala především propagaci soustředění (internetové stránky: www.natur.cuni.cz/~arachne), rozesílání přihlášek na jednotlivá gymnázia v celé ČR, výběr účastníků a korespondenci s nimi, vybírání účastnických poplatků a jejich vyúčtování, sestavení programu a výběr lektorů, zajištění objektu, nákup materiálu, vybavení, hledání sponzorů, atd. Organizaci zajišťovali ve svém volném čase studenti magisterského studia odborné biologie: Jindra Fišerová (kat. zoologie), Ondřej Koukol (kat. botaniky), Magda Hrabáková (kat. zoologie), Jan Mourek (kat. zoologie), Alžbeta Vážna (2. ročník) a

Petra Šimonová (2. ročník, OŽP). Ubytování, strava a cestovné jim bylo uhrazeno formou **mimořádného studijního stipendia**.

RNDr. Blanka Zikánová byla garantem akce za PřF UK, zajišťovala nákup materiálu, objednala dopravu a provedla vyúčtování využití finanční podpory. Zúčastnila se první poloviny soustředění a zajistila přednášky a praktika z mikrobiologie. Kompletní seznam lektorů odborného programu a organizátorů je přiložen.

5. Účastníci

Biologického soustředění se zúčastnilo 26 studentů čtyřletých a víceletých gymnázií ve věku 13 - 20 let z celé České republiky. Přibližně dvě třetiny se již účastnili jednoho či více předchozích ročníků.

6. Odborný program

Odborný program probíhal převážně ve dvou blocích - 3 hodiny dopoledne a 1,5 hodiny odpoledne, výjimkou byly celodenní výlety. Program se skládal z **přednášek, praktických cvičení a terénních exkurzí**. Zájemci mohli večer navštěvovat dobrovolné přednášky nebo pracovat v laboratoři. Na odborném programu se vedle Jindry Fišerové, Magdy Hrabákové, Ondřeje Koukola, Jana Mourka, Lukáše Synka a Blanky Zikánové podíleli další lektori, kteří se během soustředění vystřídali (viz příložený seznam).

Stejně jako v předchozích letech jsme kladli velký důraz na pestrost programu. Vedle témat přednášek zastoupených i v předchozích ročnících, která se tradičně těší velkému zájmu (molekulární biologie, biologie buňky, mikrobiologie, botanika, hydrobiologie, zoologie bezobratlých), jsme poprvé zařadili mineralogii a petrologii, meteorologii, ekologické simulační hry, ekologii společenstev, makroekologii a cestovní medicínu, z praktických cvičení barvení mykorhiz, analýzu zvuku a pitvu raka amerického (nepovinné). Dva výukové bloky byly věnovány volitelnému programu, což účastníkům umožňovalo vybírat si podle vlastního zájmu z větší nabídky praktických cvičení.

Po dobré zkušenosti z minulých let jsme do programu zařadili práci s odborným textem a psaní esejí. Každý účastník si vybral z nabízených možností téma a měl za úkol v průběhu několika dnů prostudovat dostupnou literaturu a napsat na toto téma odbornou esej. Četba esejí probíhala v malých skupinkách, rozdělených podle témat. Po každé esejí následovala diskuse moderovaná lektorem, ve které se všichni měli možnost k tématu i k úrovni napsané eseje vyjádřit.

Získané znalosti si účastníci ověřili v závěrečné odborné soutěži (poznávací a znalostní test). Nejen vítězové, ale i další úspěšní řešitelé si odnesli domů odbornou publikaci nebo předplatné časopisu Vesmír nebo Živa (ceny věnovaly: nakladatelství Vesmír, nakl. Scientia, nadace Živa a organizátoři z vlastních zdrojů).

7. Mimoodborný program

Důležitou součástí soustředění byl **mimoodborný program**. Byl koncipován jako celotáborová hra s poutavou legendou z doby **Národního obrození**. Letos jej zajišťoval tým ve složení: Kateřina Černá, Jan Mourek, Petra Šimonová a Alžbeta Vážna.

Mimoodborný program byl zaměřen na tvořivost a spolupráci ve skupinách a drobné sportovní aktivity účastníků. Kromě her pořádaných pro celý kolektiv byly nedílnou součástí soustředění tvořivé dílny, ve kterých se batikovala trička, malovalo na sklo a na hedvábí. Dílny navštěvovali účastníci individuálně ve svém volném čase dle svého zájmu. Pravidelné večerní srazy oživoval zpěv národních lidových písní.

8. Celkový dojem

1. Akci jsme poprvé pořádali samostatně bez *matematicko-fyzikálního soustředění* a proto jsme mohli navýšit kapacitu účastníků.
2. Soustředění proběhlo v přátelské atmosféře, nesetkali jsme se s vážnějšími problémy a kázeňskými přestupky.
3. Účastníci měli opět o přednášenou látku a praktické úlohy velký zájem.
4. Celkem osm organizátorů, kteří se letos účastnili celého běhu soustředění, představuje počet nezbytně nutný k udržení tak rozsáhlého a organizačně složitého odborného i mimoodborného programu.
5. Mimoodborný program sloužil k oddechu po náročném odborném programu a vhodně zvolenými aktivitami dále rozvíjel osobnost účastníků.

Závěrem bychom Vám všem chtěli znovu poděkovat za Vaši podporu, díky níž i letos proběhlo soustředění k plné spokojenosti účastníků i vedoucích.

V Praze dne 20.11.2002

Mgr. Ondřej Koukol

student doktorandského studia na PřF UK

Schválila: RNDr. Blanka Zikánová

Seznam lektorů, vedoucích a dalších spolupracovníků

1. Pracovníci PřF UK

Mgr. Adam Petrušek, kat. hydrobiologie – hydrobiologie, mineralogie a petrologie

RNDr. Olga Rothová, kat. genetiky a mikrobiologie – obecná genetiky a genetiky člověka, **CP**

Mgr. Arnošt Leoš Šizling, katedra filozofie a dějin přírodních věd – makroekologie

RNDr. Blanka Zikánová, kat. genetiky a mikrobiologie – mikrobiologie, garant akce za PřF UK, vyúčtování finanční podpory, **CP**

2. Studenti magisterského stupně a doktorandi PřF UK

Mgr. Jindra Fišerová, kat. zoologie - garant odborného programu, organizační zajištění tábora, ornitologie, určování lebek savců, **MS**

Magda Hrabáková, kat. zoologie - organizační zajištění odborného programu, správa knihovny, malakozoologie, zoologie bezobratlých, pitva raka amerického, **MS**

Mgr. Helena Jahelková, kat. zoologie – analýzy zvuku, chiropterologie

Mgr. Petr Karlík, kat. botaniky - botanika vyšších rostlin, ekologie

Mgr. Ondřej Koukol, kat. botaniky – hlavní vedoucí, organizační zajištění tábora, barvení *Mgr. Tomáš Matějček*, kat. kartografie - meteorologie

mykorhiz, správa laboratoře, sportovní aktivity, **MS**

Mgr. Jan Mourek, kat. zoologie – organizační zajištění mimoodborného programu, zoologie bezobratlých, **MS**

Mgr. Lukáš Synek, kat. genetiky a mikrobiologie – molekulární biologie, biologie buňky, virologie, **MS**

Petra Šimonová, 2. ročník, Ochrana životního prostředí – organizační zajištění mimoodborného programu, ekologické simulační hry, **MS**

Alžbeta Vážna, 2. ročník, Biologie odborná - organizační zajištění mimoodborného programu, **MS**

3. Pracovníci a studenti mimo PřF UK

RNDr. Vojtěch Kapsa, MFF UK – fyzikální vlastnosti vody

Kateřina Černá, 1. ročník, Pedagogika pro předškolní a mimoškolní výchovu – organizace mimoodborného programu, výtvarné dílny, **DP**

Veronika Sedláčková, 5. ročník 1. ročník, LF UK - táborová zdravotnice, **DP**

Vysvětlení zkratk: **MS** – pobyt hrazen z mimořádného studijního stipendia, **DP** – sepsána dohoda o provedení práce, **CP** – hrazeno z cestovního příkazu.